

הזרעים ואחריו ששה או שמונה זוגות בהמות - עם מחרשות - מכסים את הזרעים.

אחת הפרדות שלנו מתה בדגניה.⁸ אני יצאתי מיד בחזרה למטולה.

עם קלווריסקי למטולה

בחיפה נפגשתי עם קלווריסקי שהתכוון לנסוע למושבות הגליל העליון, ויצאנו יחד בכרכרה רתומה לזוג סוסים נהוגים בידי ערבי חיפאי.

עברנו את ראש הנקרה והמשכנו לכיוון העיר צור. בינתיים החשיך היום ואנחנו עדיין מיספר קילומטרים מצור. והנה מופיע ערבי מפתח אחד הוואדיות, עוצר אותנו ומזהיר לבל ניסע בלילה מפחד שודדי הדרכים באיזור. קלווריסקי כדרכו לא התפעל ומשיב "אין אנו מפחדים משודדים, אני מכיר את רוב האפנדים והמנהיגים של כנופיות אלה ולא יפגעו בנו". הערבי, אדם מבוגר, עונה: "כרצונך תעשה", ועומד לחזור למקום מגוריו.

קלווריסקי אחרי הרהור, ואחרי ששאל גם את דעתי, החליט לסור אל ביתו של הערבי.

מצאנו בניין אבן רחב למדי, בתוכו ערימה לא קטנה של פחמי עץ, ולא הרחק מהערימה רבץ גמל והעלה גירה. שער ה"טירה" היה די רחב ואפשר היה להכניס גם את הכרכרה וזוג הסוסים, וכך התמקמנו במקום זה ללילת לילה. הורדתי שני כרים מספסלי המרכבה וסידרתי מקום לינה נוח לקלווריסקי, אנחנו, אני והעגלון, התכרבלנו כל אחד בפינתו ומוקדם בבוקר המשכנו בדרך.

בערב הקודם, במעבר ראש הנקרה, חיפשו אצלנו נשק. ארבע פעמים עברתי בימים ההם במעבר ראש הנקרה. פעם ראשונה כאשר גייסו אותי לעבודת הצבא התורכי, פעם שנייה כאשר ירדנו עם העגלות ממטולה, פעם שלישית עם קלווריסקי, ופעם רביעית כאשר נסעתי עם שניאורסון⁹ לבדוק המצב במטולה כעבור כמה חודשים ממאורעות תל-חי.

כל פעם עברתי עם נשק, תמיד חיפשו, ואף פעם לא מצאו. הגענו למטולה. מצאנו חלק מאיכרי המושבה בבתיהם. את הבתים הריקים תפס הצבא הצרפתי, והחיילים עשו בבתים כבתוך שלהם: השתמשו בדברי אוכל שמצאו, עקרו חלונות ודלתות להסקה. גם בבית שלנו גרו צרפתים וגרמו נזקים.